

Логвіненко Б. І.

PhD, науковий співробітник

Інститут економіки промисловості НАН України
м Київ, Україна

РОЗВИТОК ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ РІДКІСНИХ МЕТАЛІВ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ

Сучасна глобальна економіка переживає швидкі зміни у зв'язку з розвитком технологій, зокрема в галузі електромобілів і відновлюваної енергетики. Попит на рідкісні метали, такі як літій, кобальт і нікель, стрімко зростає, оскільки ці елементи є ключовими компонентами для виробництва акумуляторів для електромобілів та інших екологічно чистих технологій. Україна володіє значними запасами цих металів, що робить її потенційним важливим гравцем на світовій арені. Проте, замість того, щоб зосереджуватися лише на видобутку сировини, Україна може отримати значно більшу економічну вигоду через розвиток переробної промисловості, залишаючи додану вартість у країні та створюючи робочі місця.

Тож Україна, яка володіє значними запасами літію, оціненими в понад 500 тисяч тонн, [1, с. 85-87] а також покладами нікелю та кобальту, може стати важливим джерелом цих стратегічних металів. Проте для максимізації економічного ефекту варто зосередитися на розвитку переробних підприємств, а не тільки на експорті сировини. Фокус на переробці, а не лише на видобутку, дозволить не тільки залишати додану вартість в країні, але й залучати значні іноземні інвестиції.

Сучасні тенденції демонструють значний приріст у розвитку галузей, пов'язаних із чистою енергетикою та електромобілями, що є головними споживачами рідкісних металів. Так наприклад, згідно з даними Міжнародного енергетичного агентства (IEA) [2], ринок рідкісних металів, таких як літій, кобальт і нікель, збільшився втричі між 2017 і 2022 роками, здебільшого через зростання попиту в енергетичному секторі. У 2022 році світовий ринок критично важливих мінералів досяг 320 мільярдів доларів США, що рівнозначно розмірам ринку залізної руди. Попит на літій зріс на 30%, на кобальт – на 70%, а на нікель – на 40% за п'ять років

Інвестиції в розвиток рідкісних металів також демонструють стабільне зростання: у 2022 році капітальні витрати компаній на розвиток критичних мінералів зросли на 30%, зокрема інвестиції у літій збільшились на 50%, а у мідь і нікель – на 20% [3].

Питання інвестицій завжди виявлялось доволі складним, так чи інакше є важливі сфери що потребують постійного розвитку та капіталовкладень, однак враховуючи що сфера літєвих акумуляторів доволі нова, вона активно розвивається і має не маленьку долю на ринку. Тож враховуючи ці дані, можна зазначити перспективність цієї сфери вже сьогодні.

Дані показані на графіку (Малюнок) показують співвідношення кількості співвідношень інвестицій літєвої сфери до інвестицій у інші сектори економіки, серед яких: енергетика, будівництво, промисловість, сільське господарство, технологічні інновації та фінансові послуги. Вони свідчать про значне зростання інвестицій у літій та електромобілі: з 20 мільярдів доларів у 2017 році до 69 мільярдів у 2022 році, що відображає глобальний перехід до чистої енергетики. Інвестиції в інші критичні мінерали (нікель, кобальт) зросли з 10 до 30 мільярдів доларів, залишаючись на рівні 4–7,7% від загальних інвестицій. Водночас частка інвестицій в традиційні сектори (енергетика, промисловість) зменшилася з 88% до 74,6%, демонструючи зміну інвестиційних пріоритетів на користь секторів зеленої економіки та електромобілів.

Тож інвестиції в літій та електромобілі демонструють стійке зростання протягом аналізованого періоду. Якщо у 2017 році вони склали 20 мільярдів доларів, то до 2022 року цей показник зріс до 69 мільярдів доларів. Відносна частка інвестицій у цей сектор також постійно зростала — з 8% у 2017 році до 17,71% у 2022 році.

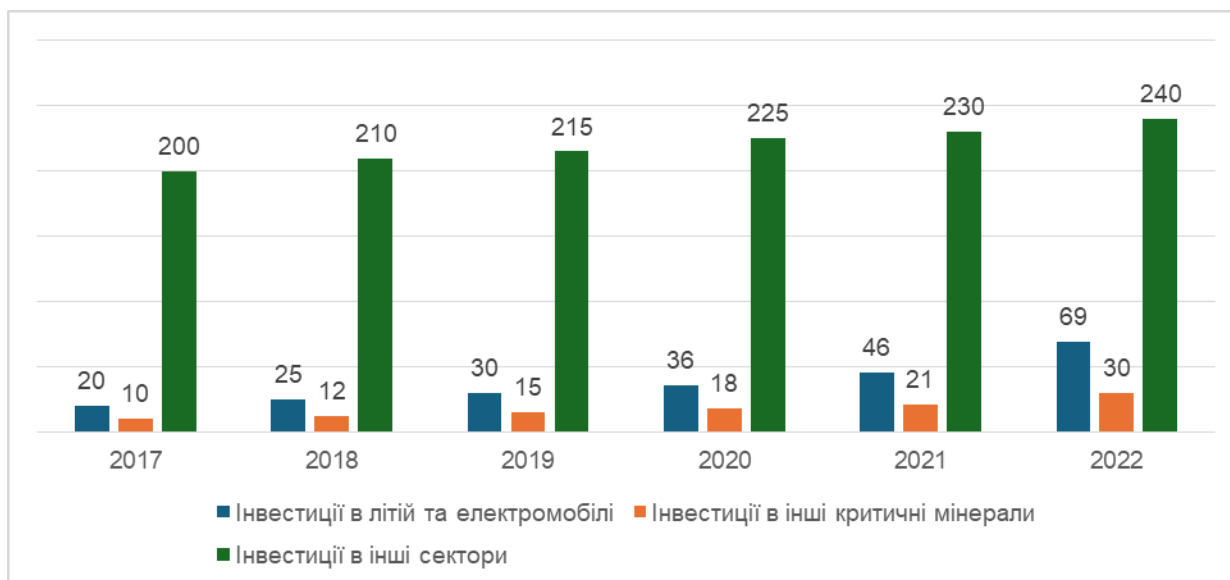

Рисунок 1 - Діаграма співвідношення кількості співвідношень інвестицій літєвої сфери до інвестицій у інші сектори економіки (у млрд. дол. США) [3].

Можна сказати, що дані з таблиці вказують на щорічне зростання інвестицій у сферу літію та електромобілів, що свідчить про глобальну енергетичну трансформацію і важливість цих рідкісних металів для майбутньої економіки. Це означає значні можливості для країн, що мають запаси цих ресурсів, таких як Україна [4]. Водночас, зменшення частки інвестицій в інші сектори свідчить про перерозподіл глобальних інвестиційних потоків у напрямку підтримки зелених технологій та відновлюваних джерел енергії.

Успішні приклади країн, які вже перейшли від експорту сировини до розвитку переробної промисловості, можна побачити у Чилі та Австралії. Чилі, володіючи найбільшими запасами літію у світі, активно розвиває переробну галузь, залучаючи міжнародних інвесторів для створення заводів з виробництва акумуляторів [5]. Австралія, яка є лідером у видобутку літію, також розширює свої потужності для переробки руд і виробництва акумуляторів, що значно підвищує її експортні доходи [6]. Україна може взяти на озброєння цей досвід, створюючи сприятливі умови для розвитку переробної промисловості, таких як податкові пільги для інвесторів, стимулювання розвитку технологічних стартапів у цій сфері та надання державної підтримки для наукових досліджень і розробок [7].

Основні переваги розвитку переробної промисловості:

1. Економічне зростання - продукція переробної промисловості, має значно вищу додану вартість, ніж сировина [8].

2. Інвестиційна привабливість - створення переробних підприємств відкриває нові можливості для залучення іноземних інвесторів, які зацікавлені у стабільних постачаннях компонентів для виробництва електромобілів та інших високотехнологічних пристроїв.

3. Підвищення конкурентоспроможності - розвиток технологічних галузей і створення інфраструктури для переробки рідкісних металів дозволить Україні підвищити свою конкурентоспроможність на світовому ринку [9].

Розвиток переробної промисловості рідкісних металів є стратегічно важливим для залучення інвестицій в Україну та створення нових можливостей для економічного зростання. Фокус на переробці, а не лише видобутку сировини, дозволить Україні зайняти важливе місце у глобальному ланцюгу постачання матеріалів для електромобілів і відновлюваної енергетики. Інвестиції у цей сектор сприятимуть зростанню промислового виробництва, створенню нових робочих місць і підвищенню міжнародної конкурентоспроможності країни.

Література:

1. Гейченко М. В., Фалькович О. Л., Менасова А. Ш., Лівенцева Г. А. (2023). Сучасний стан родовищ літєвих руд в Україні. *Мінералогічний журнал*. Т. 45, № 1. С. 83-94. doi:10.15407/mineraljournal.45.01.083
2. IEA. Critical minerals market sees unprecedented growth as clean energy demand drives strong increase in investment. 2023. URL: <https://www.iea.org/news/critical-minerals-market-sees-unprecedented-growth> (дата звернення: 15.10.2023).
3. IEA. The Role of Critical Minerals in Clean Energy Transitions. 2023. URL: <https://www.iea.org/reports/the-role-of-critical-minerals-in-clean-energy-transitions> (дата звернення: 15.10.2023).
4. Ложніков О., Павличенко А., Шустов О., Деревягіна Н. (2024). Перспективи розвитку родовищ літїю в Україні. *E3S Web of Conferences*. № 526. С. 01001. doi:10.1051/e3sconf/202452601001.
5. Державна служба геології та надр України (2022). *Стратегічні корисні копалини дорозовказ розвитку для України*. Режим доступу: <https://www.geo.gov.ua/wp-content/uploads/presentations/ukr/analiz-rozvytku-haluzey-krytychnykh-korysnykh-kopalyn.pdf>. (Дата звернення 04.10.2024).
6. Шехунова С. Б. (2023). Критична та стратегічна мінеральна сировина для економічної безпеки та повоєнного розвитку України. *Вісник НАН України*. № 5. С. 25-30. doi:10.15407/vsn2023.05.025
7. Ukraineinvest.gov.ua (2021). Національна стратегія збільшення прямих іноземних інвестицій в Україну. *Ukraineinvest.gov.ua*. Режим доступу: <https://ukraineinvest.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/FDI-Strategy-Section-2-The-Next-10-UKR.pdf> (Дата звернення 04.10.2024).
8. Державна служба геології та надр України (2018). Звіт про стан та перспективи розвитку мінерально-сировинної бази України у 2018 році. *Державна служба геології та надр України*. Режим доступу: https://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2021/03/dokument-402_0_19-21.pdf. (Дата звернення 04.10.2024).
9. Хаустов В. (2024). Український літїй: які перспективи? *Дзеркало тижня*. Режим доступу: <https://zn.ua/ukr/business/ukrajinskij-litij-jaki-perspektivi.html>. (Дата звернення 04.10.2024).

Pylypenko D.A.,

higher education student (second master's level)

Public Management and Administration

Orlova A.A.,

PhD in Economics, Associate Professor

Central Ukrainian National Technical University

Kropyvnytskyi, Ukraine

COMPARATIVE ANALYSIS OF PUBLIC ADMINISTRATION MODELS AND RECOMMENDATIONS FOR UKRAINE

In the context of European integration, it is important for Ukraine to analyze public management models of EU countries that have successful experience in increasing the efficiency of state institutions, transparency and accountability, which provides Ukraine with valuable tools for improving its own management system, especially in light of its European integration aspirations. In today's conditions, Ukraine faces the task of choosing the most suitable management model that can take into account both modern Ukrainian realities and effective practices of developed countries [1, p. 105].

In continental Europe, in particular in Germany, France and Italy, the continental model is developed, which is built on the principles of legal statehood and rational bureaucracy. Scandinavian countries such as Sweden, Norway, Denmark and Finland apply a socially oriented